

PEST, I. félév.

12. szám.

Márczius 24. 1870.

Megjelenik e lap minden héten egyszer, csütörtökön. Előfizetési ár: helyben félévre 1 frt 31 kr., egész évre 2 frt 62 kr.; vidékre fél-
Az előfizetési pénzeket, valamint a lapba szánt kéziratokat a Sz.-Istv.-Társ. igazgatóságához kérjük intézteni. évre 1 frt 70 kr., egész évre 3 frt 40 kr. A pályázatok beiktatásáért tíz sorig minden egy-
széri fölvetelért 1 frt, 10 soron fölül, egyszeri közlés-
ért 2 f., ha többször közöltetik, 1 f., 50 kr. számítatik

Ne bántsd a másét, ne hagyd a magadét.

III.

A kik a kath. alapítványokat megosztani, vagy tőlünk elvenni szeretnék, azt beszéljük, hogy ezen alapítványok az ország vagyonából keletkeztek, — tehát az ország minden vallásu polgárának van hozzá jussa.

De ez nem áll; mert ez az egyesek adakozásából keletkezett, tehát magánvagyon volt, minekelőtte az egyház tulajdonává vált.

A vallásalap, az ájtatos és vallásos lelkű III. Ferdinánd császár és magyar király buzgóságának köszöni létét, ki a kath. templomok főtartására és a plebánosok fizetésére 6 ezer forintot rendelt pénztárából fizeteni, azért, mert az 1647-ki 12-ik törvényezikk által a plebánosok jövedelme nagyon megesőkent, minthogy ezen törvény azt rendelte, hogy a protestánsok ne nyugtalankodjanak, és az ország békéjét ne zavarják, hát a plebánosokat jövőre fizetni nem tartoznak, minék következtében sok plebános kenyér nélkül maradt volna, ha a vallásos király nem gondoskodik rólok. Ezt neveztek akkor plebánosok kasszájának.

Ezen alap később szaporodott, mert a jámbor király példáját számtalan püspökök és világiak, s ezek között Eszterházy hercegi család vetélkedő buzgósággal követték, részint életökben adván, részint végrendeletökben hagyományoztak tetemes vagyont ezen alapra.

III. Károly király pedig 1733-ban azt rendelte, hogy a kath. egyház költségei fedezésére Magyarországon egyházi főpénztár állíttassék, s azt évenként 16 ezer forint jövedelemmel látta el.

1782-ben József császár, ki sok szomorúságot okozott az egyháznak, az országban levő szerzeteseket eltörölte, u. m. a pálosok, kamalduliak, ágostoniak, klarissák, dominikánusok, trinitáriusok, minoriták, serviták, kamillaniak és hieronimiták klastromait eltörölvén, ezen

klastromok földet, alapítványait a vallásalapra fordították, melybe a főnebb említett egyházi pénztár is beolvasztatott. Így keletkezett a vallásalap.

Ehhez járult, hogy midőn valamely püspöki szék halál vagy áttétel által megürült, míg az új püspök el nem foglalta püspöki székét, addig a püspökség jövedelmét a vallásalap húzta.

1803-ban pedig I. Ferenc király azt rendelte, hogy a püspöki jövedelmek összeirassanak, vagy mint mondák: szabályoztassanak, ekként meghatározott minden érsek és püspök mennyi jövedelmet húzhat birtokaiból, a többi pedig a vallásalapba fizettetett be egész 1848-ig.

1848-ban a robot és dézsma törvény által megszüntetvén, ezért a volt földesurak, világiak és papok országos kárpótlást nyertek. A püspökök ezen urbéri kárpótlásért járó, és őket illető összeget 1856-ban a vallásalapnak adták, és pedig nem kevesebbet mint 3 millió pengő forintot. Szép summa, de hát ha a püspökök ezt a summát elköltötték volna, most nem szurnának senkinek a szemét. Pedig ez az övék volt, mint akár melyik földesuré, de mivel az egyházi vagyomból származott, tehát meghagyták az egyháznak.

No de a többi pénz is egyházi vagyomból származott, mert az eltörült szerzetesek vagyona is egyházi vagyon volt, miután az eltörült szerzeteseket nem alapíták sem protestánsok, sem zsidók, hanem ájtatos katolikusok és főpapok, kik midőn földeiket valamely szerzetnek ajándékozták, és pénzeket alapítványul letették, bizony nem azon szándékkal tették azt, hogy idővel az ő vagyonukat más használja, hanem a kath. egyház.

Hát a tanulmányi alap, melyből a katolikus iskolák tartatnak fön, honnét keletkezett, talán ezt is az ország adta?

Ez is többnyire a kath. főpapok által alapított, és tanítással foglalkozó szerzetes-rendek, különösen a jezsuiták eltörölt házaik, és ezek főtartására szentelt ingatlan földbirtok, vagy alapítványi tőkékből keletkezett, és így ez is elidegeníthetlen tulajdona a katolikusoknak, mert azon szerzeteknek, különösen a jezsuitáknak, kiket a protestánsok egy kanál vízben előltek volna, csakugyan nem adta a birtokot senki más, mint a katolikusok, de leginkább a főpapok, kik sz. István óta, a hogy a keresztény hit áldást hozó sugara hazánk egén feltűnt, első és főgondjoknak ismerék iskolákat nyitni a templomok mellett. A hány klastrom volt a régi századokban, annyi iskola volt a püspökök által fölállítva. Csak vak, vagy elfogult lehet az, ki hazánk történetét nem ismerve tagadni meri, hogy hazánkban mind a népnevelés, mind a felsőbb tudományos intézeteket leginkább nem a főpapok állították és tartották is főn saját pénzökön.

A legrégebb kortól fogva napjainkig felszámíthatlan mennyiségű pénzt áldoztak főpapjaink az iskolákra. A történet minden lapja hirdeti főpapjaink bőke-

ztségét, sőt a legújabb időkben is milliókra megy azon alapítványok összege, melyeket főpapjaink a tudományos intézetekre áldoztak.

Minden fillér tehát, mi a tanulmányi alapot teszi, a kath. egyház sajátjából került ki, és ugyan azért a kath. egyház elidegeníthetlen tulajdonát képezi.

Azért hiában mondja némely ember, hogy a kath. alapítványok az országot illetik, mert igazság szerint az országnak csak ahhoz van joga, a mi az ország vagyonából származott, noha ez sem volna nagy becsület, hogy a mitegyszer az ország elajándékozott, azt ismét visszavegye; nem tudom mit szólana ehhez sok ember, ha az egykor adományul nyert birtokát eszébe jutna valakinek tőle visszavenni.

No de ez a mi birtokunkra nézve ugy sem áll, mert mi a tulajdon birtokainkat egészen törvényes alapon bírjuk, oly törvényes alapon, hogy ha csak az ország a törvényt kigunyolni, az igazságot lábbal tapodni, az alapítók szándékán erőszakot elkövetni nem akar, nem nyulhat a mi vagyónunkhoz.

Gyuriika Antal.

A nyárfa.

(Rückert után).

Midőn az Urat keresztre
Feszítve látták a fák,
Lombjaikat nagy-remegve
És esüggeden ingaták;
Csak a nyárfa koronája
Álla mozdulatlanul,
Mintha gondja sem von' rája,
Hogy halálra vált az Ur.

Ekkor zendült meg fölötte
Az átok, mely tudva van:
„Hogy gögöd le légyen törve,
Reszkess, reszkess untalan.

Más fa lombja ám remegjen
A vihar zugásától,
Te reszkess, ha a berekben
Egy kised madárka szól.

Remegj, bárhol termel és vér
E kerek földön a por,
Remegjen minden levelkéd,
Mig az ősz közé típor,
Viseld azt a bünkeresztet,
Gunyoljon a nép vele,
Midőn mondja: reszket, reszket
Mint a nyárfa levele.“

Mindszenty Gedeon.

Hunkár bácsi csutorája.

— Uti vázlat képekkel. —

(Folytatás.)

Ki lehetett az az atyafi, a ki az én első velencei éjemet alkalmatlankodása által elrontá, s szobaszomszédaim francia, német, olasz, spanyol, latin pereátjaival ajtómtól végre elriasztatott?

Másnap első dolgom volt az ajtóst megkérdezni, hogy ki tudakozódott utánam, mert csak így juthattam az ismeretlen ismerős nyomára.

A portás alig tudott fölvilágosítást adni, de nem is esoda. Ezen jóhirű vendéglőbe naponkint sok vendég jön, belőle sek távozik. Azonban mégis tájékozta magát, s elbeszélé, hogy egy magyar külsejű pap ur a névjegyzéket olvasva, kérdé őt, mely szám alatt van az én szállásom? De többet nem tud felőle, mert nem ezen fogadóban szállott azon ur.

Egész nap, és más nap reméltem éjjeli látogatómmal valahol találkozhatni, de nem sikerült.

Hihetőleg eltávozott már Velencezből. Eh bien! gondolám, majd valahol csak előfordul utamban, ha nem, az se baj, talán csak álmodtam. Hisz Gyulai barátom oly jól aludt, hogy az alkalmatlankodóról mitsem tud. Talán magam is esalatkoztam.

A sok szép templom közül csak vagy tizet, a legnevezetesebbeket látogattuk meg. Ezek: Sz.-Márk főegyháza; Deifrattí; a carmelitáké, a jezsuitáké stb. A jezsuitáké kimondhatatlan szép, a leggyönyörűbb szőnyegekkel bevonva, de e szőnyegek mind kőmozaik. A főoltárnál kissé össze volt ezen szőnyeg göngyölve, úgy hogy a márványlépcsőzet kilátszott, én ezen lépcsőzetet még közelebb akarám megnézni, mi végett a szőnyeget félre akarám huzni, de nem ment — még egyszer megpróbáltam,

de nem tudtam eltávolítani, mire vezetőnk mosolyogva mondá: hogy ezen szőnyeg is mozaik, és csak művészileg van úgy redőzve. Még az orgona szekrénye is drága kő-mozaik.

Két magas toronyra fölmentünk, hogy a várost és tengert sok kis szigeteivel innét szemléljük. Gyönyörű ritka látvány. Megnéztük azt a két izmos érczembert, kik a Márktéren mint óraitók minden képen előfordulnak, ugyanezen toronyban egy más ismert tünemény is van, mely karácsonytól három királyok napjáig mutatkozik, t. i. a kis Jézust tartó szent Szűz a három keleti királyok által imádvá, éppen 12 órakor indulnak meg a királyok, s megtevéen imáadásukat a kis Jézus előtt — megint visszavonulnak.

Megnéztük a híres doge-palotát, melyhez annyi történelmi emlék van csatolva, meg a királyi palotát, melyet bold. Miksa főherceg itteni helytartósága alatt oly fejedelmi fényvel, oly finom izléssel följuttatott, drágán bebutoroztatott, hogy pár napi élvezet után soha se lássa többé, s ez készen az olasz király birtokába essék. Véghetetlen hosszú sor gyönyörű szobák, termek, a legművészibb festményekkel, pazar aranyozással, a gondolható legnagyobb kényelemmel, — fájdalom! mind füres, mind pusztá, mintha félnének mostani birtokosai benlakni, csak igen ritkán látogatja meg valamely tagja az olasz királyi családnak.

Igaz, hogy Viktor-Emanuelnek valamennyi európai fejedelmek közt legtöbb királyi fejedelmi palotája van most: mert az előbbi piemonti, turini kir. lakásain kívül, duskáskodhatik és válogathat ő most a lombard-velencei, milánói, pármái, florenzi, nápolyi palotákban, csak győzze! Míg ezen országok törvényes fejedelmei földönfutókká, száműzetteké váltak. Csak még Roma kellene neki, csak még azon fáj foga Olaszhon boldogítóinak, hogy a tizenhatszáz év harezait Isten kegyelmével dícsőn és gyarapodva kiállott szentszéket, a romai pápa trónját is megdönthessék, és Krisztus helytartójából is földönfutó száműzöttet, vagy valamely más fejedelmek kegyelme után élő alattvalót alakíthassanak. *) Azonban él az igazságos Isten! Voltak is, lesznek is erőszakoskodások, botrányok, míg ember él a földön, s egyik a másiknak irigye, ellensége; de valamint kicsinyben, egyes embereknél tapasztalható, hogy nincs ott előmenetel, nincs Isten áldása, a hol nincs igazságos alap, nincs tartósság, nincs állandó virágzat, a hol nincs törvényesség, — ugy nagyban is, országok és birodalmak sorsában; ha elnéz is a nagy-türelmű Isten sok visszaélést, sok törvénytelenéget egy darabig — a mi a halandónak csaknem hosszú időnek látszik, — azért az örök Igazság sem nem siet, sem nem késik. — Eljön a fizető nap, a midőn mindenki megkapja napidíját. — Nagyot akar a szarka, ha megbirja a farka.

Noe ősapánk ivadéka, ki akart fogni a büntető Istenen, és Babel tornyát majd az égig fölépíté, hogy árvizzel az Ur el ne törülhesse a föld színéről. S ime, midőn már fölfuvalkodottságában a torony a felhőkig jutott, megzavarta az Ur az építők nyelvét, hogy egyik a másikat nem értette, s kénytelenek voltak építkezésüket félbehagyni, és a világ négy része felé elszéledni.

Az Ur pedig az maradt, a ki előbb volt, a seregek ura és Istene! és manap sem más Ő.

I. Napoleon a félvilágot meghódítá, számos régi királyi trón megdőlt szerenesés karja előtt — ugyan Napoleon kísérté meg a szentszék porbadöntését, megaláztatását, fogva huzeltatá VI. Pius pápát Romából az avignoni fogságba, s Mária-Luizától született fiát — törvényes nejét előbb megtagadván — romai

*) Mai számunk hozza IX. Pius képét, kit különösen az olasz kormány földönfutóvá tette. Szerk.

királynak ezimezteté, és így a pápa címét bitoroltatta a kis ártatlan csecsemővel.

S ime! midőn Napoleon dícsőségének tetőpontján állott s kevélységében ő egy Istenről mennyben, egy Urról a földön ábrándozott, — visszavonta Isten kezét róla, csapás csapás után érte, birodalmát, koronáit elveszté, s maga Szent-Ilona kietlen szigetén egy goromba felügyelő vasvesztszeje alatt hét évi száműzetés keserősége után meghalt, — fia, a romai király — mint reichstadti herezeg néhány év múlva követé atyját, a pápa Romába, törvényes birtokába, dícsőséggel visszatért, s azzal boszulá meg magát Napoleonon, hogy Europa minden országából száműzött rokonságát atyailag és vendégszerető irgalommal fölfogadá és minden módon segélyezve, birtokában nyugodtan élni engedé!

A romai szentszék 18 száz év óta temérdek hullámozást látott a világ tengerén, s ha aludni látszott is e hullámok közt az Üdvözítő, kinek keresztjelvénye alatt küzd az egyház elleneivel, s ha a kislelkűek már ijedve kétségbe is kezdtek esni, és a mentő eszernyőt hűtlenül elhagyni, a fölébredt Jézus esendőt parancsolt a vészterhes hullámoknak, és nyugodt lón a tenger! Ments meg Uram minket, mert elveszünk! Azért hát forduljunk mi is hittel s lélekkel hozzá, s kérjük isteni segedelmet, mely nélkül elveszünk. — De kérjük bizalommal, s bizzunk sz. ügyünk igazságában, maradjunk hívek ősi hitünkhöz, sz. örökségünkhöz és mutassuk hívségünket egyházunk iránt tettel is, visellett, is meg — legyünk összetartók és egyek szeretetben és egy boldogabb hon reményében, s nincs az a hatalom, mely szent ügyünket megdönthesse!

Ha az olaszok elismernék egész előnyöket más nemzetek fölött, a legnagyobbat ugyancsak a ker. kath. religio adja nekik, s adja azon irigylendő körülmény, hogy Krisztus helytartója Olaszország egy részében — Romában lakik, mely megbecsülhetlen kegyelem, a pápák főséges kormányja, az ő békebírói isteni küldetése majd két ezer éven át, mely előtt a legműveltebb, legdícsőbb nemzetek önkényt hódoltak, a mint az olasz nép minden érdeme nélkül, s csak egyedül az isteni Gondviselés kegyes végzése által lón osztálya — ugy ez teszi a legfőbb dícsőségét.

Ha van némű igazság III. Napoleon azon mondatában: „l'empire, c'est la paix“ (a császárság [Franciaországban] a békének legbiztosabb paizsa), ugy sokkal főségesb, sokkal igazságosabb értelemben lehet mondani és pedig két ezer év óta csaknem: a pápák trónja, a törvényesség alapja — s a pápák szellemi kormányja — a népek boldogítása.

S el lehet mondani, hogy ezen pápák trónja és lelki kormányja, fenséges elsősége a fejedelmek fölött azért oly magasatos, mert nem emberi mű, nem emberi alkotmány, hanem Isten műve — kicsinynek látszik világi uralmára nézve, de mégis nagyon hatalmas; ez azon mustármagból terebélyes fává nőtt isteni hasonlat, mely szétterjedő ágaival, enyhítő árnyékaival, gyümölcsöző termékenységével — befűdi, boldogítja az egész ismert világot.

S azért nincs mit tartani, nincs miért félni elleneitől. Sokkal nagyobb veszedelmeket látott már e trón, a századok folytán — és túlélte őket, ellenei pedig elenyésztek, vagy megtértek — tul fogja élni a mostani esattogó fürgeteget is.

Ime a concilium — a nagy egyházi gyűlekezet Romában, annyi ellenséges baljóslatok, annyi zavargások, fenyegetések, üldözések közt — a szent aggastyán által összehíva, a világ minden részéből megnyeré apostolait, hittamaszait, a kiterjedt világ majd minden püspökeit, kik a szentatya vezérlete alatt

egységben, szeretetben, hitben, békés tanácskozásban, biztosságban együtt ülnek, és szent bizományuk fölött a Szentlélek segítségével tanácskoznak — s már magában ez által a kábult hitelen világnak oly látványt mutatnak, mely Isten különös kegyelme nélkül nem alakulhatott volna!

Valóban! Isten nem hagyá el jegyesét — egyházát. — S örüljünk és bizzunk, mert köztünk van az Ur, köztünk az ő szent Lelke!

(Folytatása következik.)

Hérics Antal.

Megszivlelésül a nagyböjti időszakra.

(Vége.)

Miért türt tehát annyi meggyalázást? miért engedte, hogy lepökdössék, arezul verjék, tövissel megkoronázzák? miért szenvedte el a gyalázatos és kínos halált? Töprenkedésenre felel, kételyemet eloszlatja szent Cyprian de pass. Mindezeket azért türt, szenvedte az Isten fia, hogy annál nagyobb borzalmat, félelmet, undort keltsen lelkeinkben a bűn iránt. — Ha Urunknak legkínosabb, keservesebb kínszenvedése és halála sem képes kellőleg fékezni a vétkes szenvedélyeket, rendben tartani a csapongó hajlamokat, vezetni az emberek erkölcesit az égi homba biztosan elvezető uton, ugyan kérdem, hogyan eszközölhetné azt egy kiöntött csep vör?

Ah! most értem, fogom fel szent Pált, ki, midőn a kálvária véres áldozatáról beszél, azt mondja, hogy Krisztus meghalt a megelőzőt bűnök eltörléséért. Mit mondasz sz. apostol! Hát Urunk halála — annak érdeme, csak az azt megelőzőt bűnököt törölte volna el? s annak hatálya, érdeme nem törlendő el az az után elkövetendteket?

Véges értékű és érdemű volna Jézus halála? Nem. Végtelen érdemű az. Elégséges az összes világ mult és jövődöbeli minden bűneinek eltörlésére. Halljátok feleim! a szent apostol azért tesz említést csak az Ur halálát megelőzőt bűnökről, mivel az ő istenes lelkét azon hit és meggyőződés édes és boldogító érzelme hevítette, miszerint Jézus kínszenvedése és halála után, — többé nem is leend bűn e földön!

Oh szent apostol, ha most közöttünk élnél, látnád a hitetlenség, erkölestelenség hova tovább terjedését; hallanád Jézus imádandó nevének szidalmazását, vérenek lábbal tapodását, egészen más véleményben volnál.

De visszatartom magam a sirástól. És kérdem odább, miután Jézus kiállotta az ékteien kínsufoltatást, lepökdöstetést, tövissel megkoronáztatást, még is miért vetette magát alá a gyalázatos és kínos halálnak? E kérdésnek kellő világosságba való állítása tekintetéből halljunk egy adatot, példát a szentírásból. Ki ne tudna az erős Sámsonról, ki ne tudná, mennyire gyűlölte ő a filisteusokat, mennyi kárt tett nekik. Vetésüket hogyan pusztította el, stb. Végre a filisteusok kezébe került. Ezek is boszut álltak rajta. Szemeit kiszurták, kézi malomhoz kötötték. Öröltettek vele. Csufozták, keserítették, boszontották mindenkép. Ő kérte Istent, adná vissza előbbi erejét. Megnyerte. Mit tön? a templom tornáczát tartó oszlopot, midőn csufolódo ellenségei vele-együtt ott valának, ugy megrázta, hogy az épület özszerogyott, s őt ellenségeivel egyetemben romjai alá temette. Közbe szól itt Cornelius a Lapide szentírás-magyarázó: Nem tudott — ugymond — Sámson a filisteusok iránti élénk gyűlöletének meghatóbb kifejezést adni, mint azáltal, hogy magát megölje, s magával a halálba, a semmiségbe ragadta halálos ellenségeit is.

Im bűnös! emeld fel szemedet. Emeld lelkedet a keresztre! A keresztről mérd és itéld meg a bűnnek undokságát és nagyságát! Az Isteu meghalt! Oh nagy titok. Mondjad miért halt meg? felel Isaias: Hogy a bűn megsemmisítessék. (Isaiás 27.). Vajjon Isten maga kifejezhette volna-e méltóbban a bűn iránti gyűlöletét, mint ugy, hogy ezt elrontsa, megsemmisítse — magát is megölte, megöletni engedte!

Szeretnéd megtudni: miféle bűnök kegyetlenkedtek anynyira az Isten fiával? — Nem tudod-e, mikor a jessensi király Dávid Uriás feleségét elesábitotta, vele tilos viszonyban élt, — Náthán proféta megjelent nála, beszéltet arról, ki egy szegény embernek juhát megölte. — A király felforrott, megharagudott azon emberre. A proféta pedig így szólott neki: Épen te vagy amaz ember.

Bűnös! Jézus halála és szenvedése felett elmélkedvén, ne nehezeld, ne haragudjál Jézus igazságtalan bírásra, kínzó hóhérraira. Te vagy azon ember, ki megölte Isten fiát, te kötöztél meg őt szabados, kiesapongó életteddel. A te ostoba kevélységed koronázta őt tövissel. A te szennyes fősvénységed adta el őt 30 pénzért. A te tisztátalan életed verte, korbaesolta őt végig. A te torkosságod itatta őt epével. Végig menve Jézus szenvedésén — mindenitt ott találod saját bűnödöt. Te vagy azon ember. És még sem szűnsz még vétkezni? Még sem térsz észre? Még sem félsz a büntől? Még sem kerülöd a bűnre vivő alkalmakat?

Jézus őt mélységes sebeire kérlek, a nagyböjti időszak lefolyása alatt gyakran gondold meg, vedd szivedre: a bűn az Isten fiát megölte. És én mégis a bűnnek éljek, arra törekedjem, hogy ő újból átadassék, megkötöztessék, kiesufoltassék, lepökdöstessék, megostoroztassék? Nem. Távolszódom a bűn.

Ilyetén gondolatokat forgassatok elmétekben, ilyenén érzelmeket hordozzatok sziveitekben a nagyböjton, hogy Istenhez visszatérvén, neki szolgáljatok a földön, aztán vele örvendeztetek az égben!

Sza'ó János.

Nagy hidegek.

Ha csak visszagondolunk is az elmúlt február hó roppant hidegeire, vagy beszélünk rólok, borsózik a hátunk, megborzadunk s fogaink akaratlanul vaczogják, hogy: irrr! — De mi a mi telünk más éjszakább tartományok teléhez képest!?

Emberemlékezet óta nem garázdálkodott nagyobb téren és dülhvel a hideg, mint az idén Orosz- és Lengyelországban, általában az egész éjszakai tartományokban.

Folyó évi február hó 1-jén Moszkvában a hőmérő 30 fokot jelzett (Reaumur szerint) 0 alatt *); Varsóban 25-től.

A legérzékenyebb hidegek ezek, melyeket valaha e tartományokban tapasztaltak. A tengeri fűrdőjéről híres Ostende réve teljesen befagyott. Lemberg- és Krakóban február 7-dikén 22—25 fokok közt ingott a higanymű alatti. — Nálunk pedig jobban délnek esünk, febr. közepén Kolozsivárt 28 foknyi hideget mutatott a hőmérő.

Német, magyar, de különösen orosz lapok a fagyás általi halálesetek egész sorát közlék. Az áldozatok közt több katona

*) Mint tudjuk, a hideg, vagy általában a hőmérsék mérője a higanymű, mely a hideg- s meleggel egyenlő lépést tart: a hidegben összehúzódik, a melegben kiterjed. Tehát keskeny, légmentes üvegesőbe szorítva s fokokkal ellátott lapra alkalmazva, a hőmérsék állapotát mutatja, innen neve is: hőmérő. Azon pont, hol a higanymű áll, midőn a víz fagygni kezd, 0-val jelöltetik; tehát minél magasabban van a higanymű a 0 fölött, annál nagyobb a meleg; s viszont minél leebb 0 alatt, annál nagyobb a hideg.

IX. PIUS pápa.

sztre!
 gysá-
 meg?
 ajjon
 tyülő-
 gát is
 any-
 király
 lt, —
 egény
 udott
 vagy
 n, ne
 zó hó-
 tözted
 séged
 őt 30
 A te
 sén —
 r. És
 g sem
 ?
 őszak
 öln az
 edjem,
 epök-
 én ér-
 tenhez
 dezze-
 oppant
 borza-
 e mi a
 ren és
 n, álta-
 őrő 30
 e tar-
 e n d e
 ebruár
 Nálunk
 r t t 28
 általi
 katona
 éréje a
 degben
 gcsöbe
 tát mu-
 midőn
 n a hi-
) alatt,

található, kikre örhelyeiken hozá a tél zord fagya a halál még zordabb fagyát.

Egy külföldi lap útján itt közöljük az érdekes adatokat a legszigorubb telekről, melyeket — Europa nevezetesebb tartományaiiban — intő kezek a késő utódok számára följegyeztek, vagy fenytő hagyomány alakjában hagytak ősapák — jövő unokákra!

859-ben befagyott az adriai tenger; a jég oly erős volt, hogy Velenezéből gyalog ki lehetett sétálni a száraz földre. — 874-ről 875-re forduló télen a hó 7 hónapig esett: szept. elejétől márczius végeig; az erdöket meg sem lehetett közelíteni. — Olaszhon sokat szenvedett a tél következtében 1133-ban és 1234-ben. 1133-ban a Pó folyó Cremonától a tengerig befagyott. A bor megfagyott a pincékben; a legvastagabb fák meghasadoztak. 1234-ben az adriai tenger jegén — Velenze előtt — nagy teherrel megrakott szekerek jártak. — 1281-ben Ausztriában a hó oly nagy mennyiségben esett, hogy városok lönek alája temetve.

1434. Párisban beállt a fagy november 30-án s 17—19 fok közt váltakozva 114 napig tartott. A hó éjjel-nappal szakadatlanul 1½ hónapig esett.

1469. A megfagyott bort fejszékkel vágták s fontszámra mérték. —

1658. A hideg iszonyu volt általában egész Európában. Az éjszakai tenger oly teljesen befagyott, hogy a svéd király 20,000 embert vezetett a nagy balti szoroson át — Dánországba.

1684. Normandia partjain a matrözök több, mint három helyen megakadtak bárkáikkal a jégzajlás miatt.

1709-ben oly nagy, 6 napig tartó hideg uralkodott, hogy a vizet és bort csak egy perczig is lehetetlen volt folyó állapotban tartani; a sz. misét felbe kelle szakítani.

1748. Párisban meg lön tiltva a harangozás, mivel a harangok — a hideg hatása alatt — a legkisebb ütésre igen nagy zajjal szétrepedtek.

1786. november 5-én 30 foknyi hidegben, szabad levegőn a higany megfagyott. December 7-én oly kemény tömeggő tömörült, hogy kalapálható volt.

1812-ben történt Napoleon visszavonulása Oroszországból. Az akkori rettenetes hidegről a történészek és — öreg katonák sokat beszélnek.

1820. Olaszország Florencz nevű városában első ízben esett hó; 5 nap alatt 70 centiméter (körülbelül 2¾ hüvelyk) magasságot ért el az utczákon. A város ájtatos asszonyai azt hitték: a világ vége jött el.

1820. óta Párisban a legnagyobb hideg nem haladtul a 14-ik hidegségi fokot.

Egy más író, ugyanazon tárgyról, a következő adatokat szolgáltatja:

1776-ban oly szigoru volt a hideg, hogy több harang megrepedt; a gépek ingái megállottak; a bor megfagyott a pincékben.

1740. Szent-Pétervárott, Oroszországban, jégből palotafélt emeltek; hat, hasonlólag jégből vájt ágyut helyeztek bele, megtöltötték ágyugolyóra, s kisütötték, anélkül, hogy a jég megrepedt volna. Ugyanazon évben befagyott London folyója, a Temse. Konyhát állítottak a jég fölé s nagy hasáb fák égése mellett ökröt sütöttek benne.

Az 1709. év tele is egyike volt a legiszonyuabbaknak. Mindazt, mit a föld az emberek táplálására nyujt, ideértve a gyümölcsfákat is, — tönkre tette a fagy. Több hónapig át zabbal élt a nép. XIV. Lajos, a nagy francia király, aranyasztali — szereit adta el, hogy a szegények szükségét pótolja. Példájára udvari emberei korpával vegyített zabkenyeret ettek.

Ezek az eddig uralkodott legnagyobb hidegek. Hazánk a mérsékelt égöv alatt az igen nagyon hideg és nagyon meleg tartományok közé ékelve, kevesbbé van kitéve a rendkívüli hőmérsék szeszélyeinek. S még e tekintetben is nagyobb hálára vagyunk kötelezve mi, magyarok, a Gondviselés iránt.

— r — 6

Heti krónika.

Pest, mart. 18.

(—ss—) A pesti országgyűlésen nagy figyelmet gerjesztett Fiume kérdésének tárgyalása. — Fiume ezen tenger-melléki város, mely jogosan Magyarországhoz tartozik, és Horvátországhoz soha tartozni nem akart, a kiegyezkedés után is Horvátország joghatóságához tartozott. E pontra nézve a horvátok semmiképen sem akarnak engedni. — A magyar kormány, mely a lehetőség szerint engedett, hogy a nem akarjuk kutatni, kik által nagyon fölízgatott Horvátországgal kiegyezkedjék, a fiúmei kérdés kiegyenlítését függőben hagyta. Ez minden esetre tulzott engedékenység volt a magyar kormánytól, mert a mint a bécsi kormányval létrejött a kiegyezkedés, és még inkább, midőn ő Felsege megkoronáztatván, esküvel ígérte, hogy a törvényes határaiban visszaállított Magyarországot minden megtámadás ellen védelmezni fogja, ezzel az is el volt döntve, hogy Fiume Magyarországhoz ismét visszacsatoltassék. Ez azonban nem történt. Fiumét azóta Horvátországból kormányozták, a mi a Magyarországhoz hű fiúmeiekben az elégedetlenséget még nagyobb mértékben fokozta, s ujabbán Fiuméből oly hírek érkeztek, hogy siessen a magyar országgyűlés ezen égető kérdés iránt intézkedni, különben nagyobb bajoktól tarthatni. A magyar kormány tehát sürgettetvén, beleegyezett, hogy a

fiúmei kérdés az országgyűlésen mielőbb tárgyalassék, s így történt, hogy márt. 15-dikén az országgyűlés a fiúmei ügybe beleboesátkozott. A kormány Fiumében egy provisorium vagyis ideiglenes állapot hozatalát javasolta, mely szerint az ottani királyi biztos működését megszüntetik, baladék nélkül kormányzó nevezetik ki; a ministerium Fiume város és kerületének közigazgatását átveszi, Fiume megye pedig átadassék a horvát kormánynak. Ebbe mind a jobb-, mind a balpárt beleegyezett, csupán abban tértek el, hogy a jobbpárt a javaslatban foglaltakat akkor akarja végrehajtani, midőn ezen tárgy a horvát országgyűlés által is tárgyalatott, a balpárt pedig azon nezetben volt, hogy a törvényes állapot helyrehozása iránt előbb a horvát országgyűlést megkérdezni nem szükséges.

Rövid kivonatban közöljük Tisza Kálmán a balpárt és Deák Ferencz a jobbpárt fejeinek idevágó beszédeit.

Tisza Kálmán: Az igen t. miniszterelnök ur beszéde elején magam is igen nagy örömmel azt hittem, hogy köztünk e kérdésben tökéletes egyetértés van, azonban beszédének vége arról győzött meg, hogy igen lényeges különbség van köztünk. (Halljuk!) Ezen lényeges különbség abban áll, hogy az én meggyőződésem szerint igenis, végleges megoldás nem lehet anélkül, hogy e tárgyban a horvát országgyűlés is határozott volna;

de azt, hogy afölött is, hogy a törvénynek megfelelő helyzet egy Horvát-mint Magyarországot illetően, a mennyiben lehetséges, helyreállítassék, hogy mondok afölött is a horvát országgyűlésnek kelljen határozni, ezt én részemről el nem fogadom. — A törvényben és azon leiratban sines egyébről szó, mint a végleges megoldásról. Ez megkíséreltetett és ez alkajommal fájdalom még nem sikerült. Mi most a teendő addig, míg ez sikerülni fog?

Intézkedni mindkét fél irányában a törvények alapján, vagyis átadni Horvátországnak Fiume megyét, mint amely jog és törvény szerint közigazgatási tekintetben Horvátországhoz tartozik, és innét a magyar kormánynak a jog, a törvény és kötelessége szerint, kormányzása alá venni Fiume városát. Hogy még e tekintetben is be kelljen várni a horvát országgyűlés végzését, azt legalább én nem látom szükségesnek s nem osztom e véleményt, mert abban tényleges lemondást látok Fiumét illetően Magyarország jogairól, mert ha afölött, hogy Fiumére nézve, míg az egység létrejő, végrehajtsák-e a törvény vagy nem, valaki más határozhat mint mi, akkor jogunk legalább is megesonkítva van.

Deák Ferenc azon kérdést teszi: mi az országgyűlésnek ezéjja? A végleges kiegyezés könnyítése és lehetővé tétele, és az, hogy addig is a nyugalom és béke lehetőségig fentartassék. Mi módon érhető el? Ugy-e ha a provisoriumot elfogadjuk, melyet a három résznek küldöttsége már ideiglenesen elfogadott, helyesnek tartott? vagy ha azt elfogadjuk, ami egyenesen és határozottan Horvátország ellen van irányozva? Sok keserű levél ittuk meg a viszálykodásnak Magyarország és Horvátország közt, és valóban minden honfi örült, hogy az egyezkedés Horvátországgal annyira-mennyire sikerült. Most a fiumei kérdésre nézve vagy azt mondani, hogy az eddigi állapot tartassék fön, amely a legrosszabb állapotok közé tartozik, — vagy azt mondani, hogy nem tekintve Horvátország érzelmeit, érzékenységet, ellenszegülést tetteg bele menjünk. Ugy hiszi egyik sem helyes, midőn előtünk van annak lehetősége, hogy ezen provisoriumba ők is bele fognak egyezni. Van egy harmadik út: a most javaslatba hozott provisoriumot elfogadni. Mit fognak a horvát országgyűlésen eziránt végezni, azt előre nem mondhatja, annyi azonban több mint valószínű, hogy amit küldötteik a javaslatba hozott provisoriumra nézve kijelentettek, azt ők is el fogják fogadni; hanem azt anélkül, hogy a jövődöbe lásson, határozottan mondhatja, hogy ha a másik utat akarjuk követni, csak fegyveres erővel vihetjük azt ki.

A többség Deák indítványára elfogadta a kormány javaslatát, mely szerint bevarandó, hogy ezen kérdést a horvát országgyűlés is tárgyalja.

Részünkről csak helyeselni tudjuk azon engesztelékeny szellemet, melyet a kormány a horvátok iránt tanusít; de félünk, nagyon félünk, hogy a horvátok ismét nem fognak engedni, — és akkor ismét nem lesz más út hátra, mint vagy Fiume iránt Magyarország jogairól lemondani, vagy Horvátország ellenkezésével nem törődve a törvényes állapotot Fiumében tetteg helyreállítani.

Austriában a katolikusok közt életrevaló mozgalom mutatkozik. Ezen év elején (január 28-kán) valami Rechbauer és még néhány társa a bécsi követek házában azt az indítványt tette, hogy a pápával megkötött concordatum a pápa minden megkérdése nélkül töröltsék el, és a kötelező polgári házasság haladék nélkül hozassék be. Kevéssel utóbb bizonyos Figuly ismét egy javaslatot nyújtott be, mely szerint az állam főfelügyelete minden egyházi ügyre kiterjesztetnék,

az egyház eddigi jogaival és szabadságaival tisztán lelki térre szorítottatnék és a concordatum eltöröltetnék. Ily előzmények után a lelkesebb katolikusok látván, hogy az országgyűlésen uralkodó ugynevezett liberális (pedig éppen nem az!) párt az egyház és állam közt fönállott viszonyokat nyíltan megtámadják, a követek házához kérvényt intéztek, melyben erélyesen tiltakoztak az egyház jogai és szabadságainak megtámadása ellen. Igen érdekes fölriratukból ha terünk engedni fogja, kivonatot szándékozunk közleni. Hogy a katolikusok jogaik mellett több erővel küzdhessenek, legújabbán Bécs belvárosában is katolikus politikai egyesület alakult, a minöknek alakítása nálunk Magyarhonban is már a legégetőbb szükségek közé tartoznék.

Franciaország. Nagy zajt ütöttek e napokban az újságok, hogy Daru francia külügyminister így meg amagy fenyegette a zsinatot, hogyha olyasmit merne határozni, a mi a francia kormánynak nem tetszik, azonnal visszahívja a pápai területéről a francia hadsereget és a pápát a zsinattal magára hagyja. Utóbb kitént azonban, hogy Daru a legnagyobb udvariassággal írt Romába, s kinyilatkoztatta, hogy a francia kormánynak eszeágában sinesen a zsinat egyházi ügyeibe avatkozni, engedni meg azonban a pápa, hogy a kormány a zsinatra képviselőt küldjön, ki felvilágosítást adhasson oly a zsinatban előfordulható kérdésekben, melyek a pápai szentszék és Franciaország közt 1801-ben kötött concordatumot is érinthetnek.

Ugy Daru és a francia kormány Romát ujra ki nem fogja tenni Garibaldi és az olasz kormány támadásainak, a következő okokból hiszszük:

1) III. Napoleon ígérte, hogy oltalmazni fogja a pápát mindaddig, míg őt a forradalom fenyegeti; és ezen oltalmat sohasem kötötte ahhoz, hogy a zsinat ne hozzon oly határozatokat, melyek talán az ő ministereinek nem fognak tetszeni.

2) Daru ünnepélyesen kimondotta: „Mi tiszteljük az egyház szabadságát”; e nyilatkozatának most nem fordíthat hátat.

3) Nagyon rosszul ismeri az a pápaság és egyház történetét, ki azt hiszi, hogy IX. Pius és a kath. püspökök bár honnan jövő fenyegetésre az igazságot agyonhallgatják.

4) Romát azzal fenyegetni, hogy átengedik a forradalomnak, ha valamely hitágazatot meghatároz, mely egyik-másik kormánynak nem tetszik, csak azt mutatja, hogy a pápa lelki hatalmának megőrzésére mennyire szükséges a pápa világi hatalma is. Már pedig nem tehetjük föl Daruról, hogy a pápa világi hatalmát akkor akarja megsemmisíteni, midőn annak szükségét maga is kiemeli.

Mult számunkban röviden jelentettük, hogy Montalembert Károly gróf, ki hazánk iránt nagy rokonszenvvel viseltett, több kitünő hazánkfiával levelezésben állott, a magyar tudományos akademiának külföldi tagja volt, a katolikus ügyeket pedig szóval és írásban lelke egész hevével védelmezte, — f. évi márt. 13-kán hirtelen elhunyt. A nagy férfiú már néhány év óta oldalán támadt tályogban szenvedett. Ujabb múltét folytán orvosa remélte, hogy ha nem is gyógyul föl, de legalább fájdalmai tetemesen enyhülnek. Azonban 13 kán reggel 8 óra tájban oly hirtelen halt meg, hogy a sietségben hívott pap is elkésett, egy negyed órai önkivületi állapot után meghalt. Még gyermekeit sem áldhatta meg. Két irgalmas néne ágyánál leborulva imádkozott. A halált ritkán lehet oly kibékítő alakban látni, mint nála. A békés megnyugvást kifejező arczvonásokon semmi sem emlékeztetett a betegségre; minden csak úgy tűnt föl, mintha az elhunyt csak csöndes, rendes álmát aludná. Ajka, mint ha az utolsó mosolyra nyílnék, s keze, melylyel átkarolva tartotta a keresztet, mintha a végső imára kulesolódna össze.

Még utolsó napjaiban is munkálkodott; azért halála mennykőesapás gyanánt hatott barátjai- és elleneire. Végnapjaiban egy izgatott levelet írt kath. ügyben, kétségtelenül a legjobb akarrattal, de oly sértő modorban, mely sok katolicus megzsomoritott. Mondják, hogy a hangulatára környezete nagy befolyással volt. Egyébiránt a halállal megszűnik minden nehezítés, s Montalembert halálakor még azok is a katolicusnak tett nagy szolgálatai iránt a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak, kik sok nézetét nem helyeselték, sőt ellene küzdöttek.

Spanyolországban legközelebb nevezetes párbaj fordult elő, melynek híre az egész világot bejárta. Montpensier herceg feleségének nagybátyját, Bourbon Henriket párbajban agyonlőtte. Montpensier herceg, kinek, mint mondják, némi kilátása van arra, hogy spanyol királylány lesz, francia eredetű családból származik, és mind öregapja (Egalité Fülöp) mind apja (Lajos Fülöp) a francia királyok ellen összeesküdtek; magának Montpensier hercegnek tetemes része volt Izabella spanyol királyné megbuktatásában. Az elesett Bourbon Henrik herceg szintén nyugtalan fej volt. Izabella elűzött királyné férje az ő testvére; a királyné elűzése után Spanyolországba sietett és köztársaság-pártit játszott. Özvegy ember volt, 4 gyermeket hagyott maga után, kik közül a legöregebbik, Henrik 22 éves. Háromszor lőttek egymásra, míg végre Montpensier ellenét föbe találta.

Rövid hírek.

— A múlt héten királyné ő Felsége meglátogatta a pesti szürkenénikék intézetét. A bejáratnál a szürkenénikék mellett gróf Károlyi Istvánné fogadta ő felségét, a kápolnába Klempe Simon prépost ur vezette. Ő Felsége megtekintette az intézeti bölesödét, az iskolaosztályokat, hol több növendék olvasási, írási stb. próbákat tett, megtekintette az ott készült kézműveket s félóra ottmúlás után kifejezte magas megelégedését és eltávozott.

— Egri érsek ő nagyméltósága Felső-Józsa kertésztelepnek iskolára 1400 frtot, a tiszta-szalóki templom helyreállítási költségeire pedig 150 frtot adományozott.

— Napoleon császár Albrecht főherceget a beesületrend nagykeresztjével díszíté föl.

— A lánchíd megváltása 7 millió frtba, a Duna-szabályozás 6—7 millióba, két hid építése szintén 7 millió frtba fog kerülni.

— Pesten egy nő az utcán ikret szült, kinek kezei és lábai össze vannak nőve.

— A pestlipótvárosi templomra eddig (az ajándékba kapott építési anyagokat nem számítva) 736,283 frtot költöttek; a bedőlt kupola kára pedig 250,000 frtot képv. sel.

— Pesten jelenleg egy Chybiosz nevű vakon született számoló mutatja be ügyességét a közönségnek. Oly csodálatos emlékező tehetsége van, hogy a mit a jártas számoló is órákig hoz tiszta a papíron, ő egy elmondás után rögtön kiveti. Pedig nem ismeri a számjegyeket, mert mint említettük, vakon született. Sziléziából való s igénytelen szerény ember.

— Gyász eset. Pannonhegyen Körmeny Kamill főapáti helynök f. hó 16-kán végelgyengülés folytán élte 67-dik évében elhunyt. — Béke hamvaira!

— Az ujonozás Erdélyben Hunyadmegye kivételével be van fejezve.

Gazdaság.

Malmok és belföldi kereskedők legközelebb bátrabban kezdtek vásárolni. Pesten a hangulat a legtöbb gabnaneműre tetemesen megjavult. A búzánál 15—20 krnyi árvjavulással következő árakat fizettek: 88 fs 2 ft 45—50; 87 fs 5 ft 35—40; 86 fs 15 ft 15—30; 85 fs 4 ft 90—5 ft; 84 fs 4 ft 70—85; 87 fs 4 ft 45—70 vámmázánkint. Rozs 80 fs 2 ft 92—3 ft 10 kr. Árpa 2 ft 50—70 kr. kukoriceza tartósan megjavult 5 krrai. Repeze; káposzta repeze 6 ft 50—87½; bányati 6 ft 25—50 kr.

Társulati értesítő.

Kimutatás a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldött pénzekről: Somogyi József főthi pleb.-helyettes 22 frt 5 kr, Pfleger Mihály gymn. tanár N.-Szombatban 56 frt 70 kr, Pehám Imre thersianumi tanár 25 frt 20 kr, Orosz Antal viski pleb. 34 frt 65 kr, Lenés Sándor szemzei plébános 56 frt 70 kr, Imády Károly b.-gyarmathi pleb. 22 frt 5 kr, Szabados Ant. kalocsai papn. aligazg. 47 frt 25 kr, Schiefner Ede endrödi pl. 114 frt 30 kr, Valkovszky Miklós gézsényi pleb. 100 frt, Steinberger János mármaros-szigeti egyházi 37 frt 65 kr, Pellet Sándor szabadbattyáni pleb. 168 frt 90 kr, Peska Ferenc veszpr. sz.-széki jegyző 19 frt 90 kr, Bertha János esp. kethelyi pleb. 33 frt 80 kr, Szehner Nándor körösmezei pleb. 1 frt 60 kr, Nagy György győri th. tanár 220 frt, Rojdl Farkas brassói főelemi tanító 80 frt 45 kr.

Jótevény adakozások: „Mindent Jézus szent nevében” jelszó alatt: pápa ő szentsége számára 20 frt; missiók számára a pogányok között 20 frt; még külön a chinai missióknak 10 frt; a Lipót-társulatnak az amerikai missiók számára 10 frt; a keleti missióknak 10 frt; a pest-lipótvárosi templomnak 10 frt.

Adakozások a Szent-László-Társulat részére. frt kr.

A győri egyházmegyéből: gróf Jankovics Gyuláné 24 ft, Csetkovics István 72 kr, Mester István 4 ezüst frt, Beke Mihály, Gángó József, Illényi József, Kertész József, Mészáros István, Tuboly József, Varga István, Hoffer József egyenkint 1—1 frt, Prevarek György 2 ft, Komcs József 8 ft, Tóth István 2 ezüst ft, sz. kir. győr-belvárosi plébániából 1868-ra 159 frt 72 kr, 1869-re 167 frt 66 kr és 1 ezüst frt, a peresznyei plébániából 7 ft 20 kr, sz.-jános pl.-ból 5 ft 76 kr, szolnoki pl.-ból 5 ft, felsőlászlói pl.-ból 6 ft, köhalmi pl.-ból 4 ft 10 kr, nagybaráthi pl.-ból 7 ft 92 kr, csepreghi pl.-ból 69 frt 12 kr, sajtoskálai pl.-ból 28 frt 8 kr, lövői pl.-ból 2 frt 88 kr, egyházasfalvi pl.-ból 6 frt 30 kr, iványi pl.-ból 3 frt 84 kr, nagy-igmándi pl.-ból 4 frt, mocsai pl.-ból 6 frt 28 kr, dadi pl.-ból 13 frt, ó-szőnyi pl.-ból 5 frt 76 kr, ácsi pl.-ból 7 frt, császári 5 frt 20 kr, győrszemerci pl.-ból 3 frt, szabadhegyi pl.-ból 18 frt 24 kr, csorai pl.-ból 25 frt, tatai pl.-ból 27 frt 16 kr, okai pl.-ból 10 frt, osli pl.-ból 66 frt 63 kr, darázsfalvi pl.-ból 2 frt 20 kr, cöttvényi pl.-ból 13 frt 8 kr, közép-pulyai pl.-ból 32 frt 20 kr, klasztrómi pl.-ból 2 frt 50 kr, kethelyi pl.-ból 14 frt 40 kr, alsó-pulyai pl.-ból 14 frt 40 kr, füles pl.-ból 6 frt, könyi pl.-ból 4 frt, fertő-szentmiklósi pl.-ból 5 frt 76 kr, nagy-czenki pl.-ból 4 frt 32 kr, szergényi pl.-ból 10 frt 80 kr, esúni pl.-ból 2 frt 88 kr, medgyesi pl.-ból 1 frt, koronezói 3 frt 60 kr, feketevárosi pl.-ból 1 frt, horvát-kimle pl.-ból 24 frt 50 kr, péri pl.-ból 13 frt 68 kr, közép-pulyai 31 frt, összesen 903 34

A szépe si egyházmegyéből 328 4
1 db ezüst tallér.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lipót-utca 11. sz.) — Felelős szerkesztő: Füssy Tamás.

Pesten, nyomtatott az „Athenaeum” nyomdájában 1870. (Barátok tere 7-dik szám.)